

Baják László

Az „Élünk” története

A Magyar Nemzeti Múzeum tekintélyes mennyiségű 1956-os dokumentumot őriz, amelyekhez a rendszerváltás után, az 1957-ben alapított Legújabbkori Történeti Múzeum (LTM) gyűjteményeinek átvételével jutott hozzá. Az LTM jórészt közvetlenül az események után gyűjtötte be az anyagot, annál is inkább, mivel az első nagyobb feladata 1957 júliusában az „ellenforradalom” leleplezését szolgáló vándorkiállítást rendezése volt.¹ 1957 elején helyenként még az utcákon is lehetett röpcédulákat gyűjteni, de az anyag többsége kétségtelenül a hatóságok által összeszedett, elkobzott, illetve bűnjelként lefoglalt, vagy a pártszervezetektől elkért anyagból került ki. A múzeum elődje, a Munkásmozgalmi Intézet már 1956. XII. 25-én felhívást tett közzé a Népszabadságban, hogy az MSZMP intéző bizottságai lehetőleg több példányban küldjék meg azokat a helyi röpiratokat, plakátokat, broszúrákat és bármiféle egyéb kiadványt, amelyek október 23-a után jelentek meg. A gyűjtés eredménye csak a röplapgyűjteményben több mint 1500 db (közel 1000 különböző típus) lett. A körülményeknek, legalábbis ebből a szempontból szerencsés alakulása folytán tehát az ország egyik legjelentősebb 1956-os gyűjteménye születhetett meg, amely számos ma már fellelhetetlen, vagy unikális dokumentumot őriz. Kétségtelenül ezek közé tartoznak az utóbb halálra ítélt Angyal István és Obersovszky Gyula forradalmi csoportjainak ügyében keletkezett és lefoglalt röpiratok. Az anyagban található többek között az Obersovszky által szerkesztett „Élünk” című illegális újságnak talán egyetlen, közel teljes sorozata. A nyomozás során különböző helyeken lefoglalt dokumentumok, illetve részben a hiteles másolataik a Fővárosi Bíróságról meglehetősen szokatlan módon a múzeumba kerültek.²

Angyal István forradalmi csoportjának története személyeken és a Péterfy Sándor utcai kórházon keresztül kapcsolódott az „Obersovszky-csoport” történetéhez, így röviden erről is szólni kell. Angyal István építész november 4-ig a IX. kerületi harcok egyik vezetője volt.³ A fegyveres harc beszüntetése után november 16-i letartóztatásáig a Péterfy Sándor utcai kórházba húzódott vissza. A kórház, mint Budapest egyik legnagyobb közkórháza a fegyveres harcok idején több környékbeli ellenálló csoport (Baross utca, Tüzoltó utca) számára az egészségügyi és ételmezési ellátó központ szerepét játszotta. Angyal a kórház egy elkülönített és csak jelszóval megközelíthető alagsori részében több röpiratot írt, amelyeket részben itt, részben a Cházár (Domonkos) utcai kisegítő kórházban Tóth Ilona vezető orvos segítségével stencilgépen sokszorosított, és terjesztett. A Péterfy Sándor utcai kórház primitív gépén eredetileg a kórház ideiglenes alkalmazottai, ápolók, sebesültszállítók igazolványait állították elő, míg a kisegítő kórház azelőtt iskola volt, így itt elegendő mennyiségű papír és más sokszorosításhoz szükséges eszköz állt rendelkezésre. A sokszorosítás és terjesztés munkájában XI. 13-tól Gyöngyösi Miklós, 14-től Molnár József, valamint a Péterfy Sándor utcai kórházban többek között Lukács József, Kovács Ferenc és Mátéffy Csaba vett részt. Az Angyal István által szerkesztett, lefoglalt és a röpiratokhoz is csatolt röplapok a következők: „Kikkel tárgyaltok ???” (XI. 5.), „Nem!!!” (XI. 8.), Hírek! (XI. 8.), Sztrájkot!!!!” (XI. 9.), „Felhívás!” (XI. 12.) „Nem alkuszunk, Nem parolázunk!” (XI. 12.), „Kis politikai lexikon” (XI. 15.), „Megvédjük a forradalmat!!!!” (XI. 15.), „Már csak ti!!!!!!”⁴. A röplapokon rendszerint a Fegyveres Forradalmi Ifjúság aláírás szerepel. Angyal Istvánon kívül Angyal régi ismerőse, Gáli József is írt két röplapot, de a bírósági ítélet szerint azok sokszorosítására és terjesztésére azok enyhébb hangvétele miatt nem került sor. Angyal Istvánt november 16-án a kórházban razzizáló karhatalmisták letartóztatták, majd 1958. április 17-én szervezkedés kezdeményezése, vezetése és egyéb vádak alapján halálra ítélték.⁵

Az ítéletet a Legfelsőbb Bíróság Népbírószági Tanácsa 1958. November 27-én jogerőre emelte. A kivégzés december 1-én volt.

A röplapkészítés azonban Angyal István letartóztatása után sem állt le, sőt az aláírás és a stílus alapján a múzeumi röplapgyűjteményből további, a nyomozás során elő nem került rölapokat kapcsolhatunk a csoporthoz: „Méltó a gyűlöletre” (XI. 9.), „Hazánk dolgozó népe, magyar testvéreink” (XI. 15.), „Igaz–Nem igaz.” (XI. 19.), „Így bánj velük!!!” (XI. 19.), „Egységgel a győzelemért!” (XI. 19.) Magyar polgárok, katonák, tisztek. (XI. 24.).⁶

Obersovszky Gyula 1956 nyarán a Hétfői Hírek rovatvezetője volt. Október 23-án részt vett a Magyar Rádió ostromában, majd 24-én megalapította az „Igazság” című újságot, amelynek utolsó száma november 5-én jelent meg. November 4-e után Obersovszky is a Péterfy Sándor utcai kórházban húzódott meg. November 16-a után Gáli Józseffel, aki a Magyar Állami Faluszínház dramaturgja volt, együtt indította el „Élünk” című illegális lapját. Részt vett a november 23-i „néma” és a december 4-i nőtüntetés szervezésében. December 6-án tartóztatták le. A Tóth Ilona és társai-perben 1957. április 8-án 3 év börtönbüntetésre és 500 forint vagyoneklkobzásra ítélték. A másodfokú tárgyaláson 1957. június 20-án a Legfelsőbb Bíróság államrend ellen irányuló szervezkedés vádjával halálra ítélte, de a nemzetközi tiltakozások miatt az ítéletet életfogytiglanra módosították. 1963-ban amnesztiával szabadult.⁷

November 11-ig ugyan a fegyveres ellenállás véget ért Budapesten, de a forradalom más eszközökkel folytatódott. A szovjet csapatok által Magyarország élére állított Kádár-féle bábrezsím nem érezhette nyeregben magát, mert a politikai hatalmat lényegében a Nagy Imre mellett álló munkástanácsok tartották a kezükben. Az utcákat ismét elárasztották a kormányellenes rölapok és röpcédulák. Az új helyzetben Obersovszky Gyula a forradalmi sajtó újjáélesztését tűzte ki céljául. November 10–16. között több alkalommal kísérelt meg engedélyt kérni az „Igazság” újraindításához, sőt, nem kis naivitással még Kádár Jánosnál is kilineselt, de csak elodázó válaszokat kapott.⁸ Az új kormány szándékai felől persze aligha lehetett kétség. Obersovszky és Gáli ezután határozta el, hogy mindaddig, amíg nem kapnak lapengedélyt, egy illegális lapot fognak kiadni „Élünk” címmel. Gáli, Gönczi Ferenc géplakatos révén sürgősen kapcsolatba lépett Tóth Ilonával a munka folytatása érdekében. A Tóth Ilonának ekkor sokszorosítás céljából átadott kéziratok a nyomozás során nem kerültek elő, így ma nem azonosíthatóak biztosan.⁹

Az „Élünk”-ről november 18-án, vasárnap este a kórházban tartották az első megbeszélést. A sokszorosításhoz szükséges anyagok elsősorban a Cházár utcai szükségkórház készleteiből származtak. A lap valamennyi cikkírója álnevet használt. Obersovszky Gyula, pl. vagy név nélkül, vagy „Avar Péter”, Gáli József, pl. „Eszter János”, „H. Péter”, „M. Zsné” név alatt írt. A lapban közölt hírek forrása szóbeli közlések mellett elsősorban a londoni BBC rádió magyar nyelvű adása volt. A lapok előállításában és főleg a terjesztésében az említeteken kívül többek között résztvett még Szirmai Ottó rádiódramaturg, D. Szabó László újságíró, Margittai Ági, Bodrogi Gyula, Molnár József vájár, Gyöngyösi Miklós vízvezeték-szerelő, Lukács József lakatossegéd, Kovács Ferenc bányaiipari segédmunkás, Mátéffy Csaba János galvanizáló, Bagó Gyula és Pribelszki István műegyetemi hallgatók. Obersovszky elbeszélése szerint: (a kéziratok filmlemezre gépelése után) „egyikünk betáplálta a papírtekerceket, a másikunk a masinériát tekerte, de volt úgy, hogy sorba állt három tápláló és három tekerő, s ez futószalagon ment így hajnalig. Akkor a srácok a hónuk alá vették, és terjesztették az Élünket s a rölapjainkat.”¹⁰

Az 1. szám november 18-án 5000 példányban a Cházár utcai kórházban készült.¹¹ Obersovszkynak az „Élünk! Mégis élünk!” című vezércikke arról szól, hogy addig nem lehet beszüntetni a sztrájkot, amíg a kormány szovjet tankokkal akar rendet tenni. Gáli József az

„Övék a szó” című cikkben a bányászok és az élelmiszeripari dolgozók sztrájkfelhívását ismerteti. A „Folyik az élet a pesti utcán” című írás három életképben mutatja be az utca forradalmi hangulatát. Öt rövid hír és hírmagyarázat szól a forradalmárok Szovjetunióba deportálásáról és a „magyar kérdés” tárgyalásáról az ENSZ-ben.

A 2. szám elkészült kéziratait november 19-én este Tóth Ilona és Gönczi Ferenc kénytelen volt megsemmisíteni egy razzia miatt. Tóth Ilonát letartóztatták egy nála felejtett „Élünk” példány miatt, de Gönczi a rendőri ellenőrzés alá helyezett kórházból megszökve értesítette a fejeményekről a csoport többi tagját. Az ismét (Szirmai Ottó közreműködésével) összeállított 2. szám ismeretlen helyen és példányszámban végül november 20-án készült el.¹² A Cházár utcai kórházban lefoglalt stencilgép helyett Pernye András zenetörténész bocsátott a rendelkezésükre egy másik gépet, amelyet Derzsi Sándor és testvére, Derzsi Ottó szállított el a Zeneakadémiáról.¹³ A lap a késedelem miatt inkább csak híreket és hírmagyarázatokat tartalmazott. A 21 hír többek között a mecseki uránbányászok sztrájkjáról, a deportálásokról, az indiai kormánynak a forradalommal szolidáris nyilatkozatáról számolt be. A hírmagyarázatok támadták az új karhatalmat, a szovjeteket, a megszüntetett ÁVH-t, bírálták a sztrájkot feladó színészeket és tisztviselőket, valamint üdvözölték a budapesti és központi munkástanácsok november 21-re tervezett nagygyűlését.

A 3. szám november 23-án, ismeretlen helyen és ismeretlen példányszámban készült.¹⁴ A vezércikket Obersovszky írta „Ismét megállt az élet” címmel, amelyben a kormányt támadja a munkástanácsok nagygyűlésének betiltása miatt és üdvözlí a válaszul meghirdetett 48 óras sztrájkot. Gáli József cikke („50 ezer ember”) azt a kérdést teszi fel, hogy kinek van igaza: annak az 50 ezer embernek, aki gyáván elmenekült az országból, vagy azoknak, akik bátran itthon maradtak. Ezután hat, főleg a szovjeteket bíráló rövid hír következik, mint pl.: „Kartal községbe „népnevelni mentek az oroszok. Az eredmény: 120 disznót elhajtottak” stb. A lapszám a forradalom humora című írás két történetével és egy felhívással zárul: „Ma 2 és 3 óra között ne tartózkodj az utcán!!! Így tüntess!!! A felhívás a Magyar Értelmiség Forradalmi Tanácsa kezdeményezése és a Központi Munkástanács felhívása nyomán a forradalom kitörésének egyhónapos évfordulójára szervezet, röpcédulákon is hirdetett ún. néma tüntetésre vonatkozott. A fővárosban 14 és 15 óra között valóban leállt a közlekedés és kiürültek az utcák.

A 4. szám november 24-én készült ismeretlen helyen, 4–5000 példányban.¹⁵ A „Mi történt Nagy Imréékkel?” című vezércikkében Gáli József Nagy Imréék elhurcolása miatt támadta a kormányt. Az „Együttműködve a munkássággal...” című cikk beszámol a Magyar Értelmiség Forradalmi Tanácsának megalakulásáról. A „Mi a helyzet a Dunántúlon?” című írás az ellenálló zalai és tatai bányászokról szól. A „Mert vétkesek közt cinkos, aki néma...” című cikk azoknak az íróknak a felelőségét firtatja, akik nem reagáltak a magyar írók felhívására és nem emelték fel szavukat a magyar forradalom vérbefojtása ellen. A lapszámot nyolc (négy magyar és négy külföldi) rövid hír zárja. Ezek az ÁVH állítólagos újjászervezéséről, az elfogott forradalmárok kínzásáról és a Szovjetunióba deportálásáról, a Szovjetunió fokozódó nemzetközi elszigetelődéséről szólnak.

November 25-e és december 2-a között a lapkészítés szünetelt, mivel Obersovszkyt felkérték a Nagy-Budapesti Központi Munkástanács tervezett lapjának a szerkesztésére. A „Munkásújság” természetesen nem kapott lapengedélyt, de azért az első szám fontosabb cikkei elkészültek, sőt ki is szedték őket. A kefelevonatokat utóbb Obersovszky lakásán foglalta le a karhatalom.¹⁶ A mindedig elveszettnek hitt kefelevonatokat tartalma a következő. A „Néhány magyarázó szó” című beköszöntőben a szerkesztőség mentegetődik, hogy lapengedély híján is a lap megjelentetése mellett döntött. A „Razziát! Razziát! Razziát! A tegnapi fosztogatók, a nyomorúság vámszedői tivornyáznak a Volgában és a Jerevánban” című

cikk a forradalom parazitái elleni fellépés szükségességéről szól. Obersovszky Gyula „Jó kezekben a forradalom ügye” című írása visszautasítja a forradalom ellenforradalommal minősítését. A „Tervek a Hunniában” című (Garay) interjúban Fábry Zoltán mondja el a filmstúdió terveit. **Eörsi Istvánnak** „A munkásokhoz” c. verse a munkások forradalmi egységét dicsőíti. A „Gyorsfényképek” című írás két pesti életképet ír le.

November 30-án folytatódott az illegális röpiratkészítés. Elkészült többek között a Csendes Sándor műegyetemi tanársegéd által hozott két röplap sokszorosítása. Az egyik egy november 29-i keltezéssel 1000 példányban, „Magyar Forradalmi Ifjúság” aláírással, bevezetőből és 10 pontból álló nyilatkozat volt.¹⁷ Az „Élünk” következő vezércikkéhez hasonlóan követeli a letartóztatások és deportálások megszüntetését, új kormányt, a Munkástanácsok, a Parasztszövetség, az Ifjúsági Szövetség és az Értelmiség Forradalmi Tanácsának államhatalmi szervként való elismerését, új karhatalom szervezését, az ÁVH-sok eltávolítását, a Varsói Szerződésben való részvételünk revízióját. A másik, a „Paraszt Tanácsok Ideiglenes Szervező bizottsága” fejlécű a kormány november 27-i, a parasztsághoz intézett felhívására válaszul a paraszti érdekvédelmi szervezetek létrehozására szólít fel.¹⁸

Az „Élünk” 5. száma helyett egy különszámot adtak ki, amely két éjszaka alatt, november 2-ára 1000 példányban készült el a Faluszínház (később Gutenberg Művelődési Otthon) épületében.¹⁹ A sokszorosításhoz a színház anyagait és a Cházár utcai kórház papírját használták. A szám „Ismétlés” című vezércikkében Csendes Sándor a magyar forradalmi ifjúság nevében tagadta, hogy Magyarországon ellenforradalom lett volna, és többek között szabad választásokat követelt. A hírek többek között ismét a deportálásokról, egyes szovjet katonák belső meghasonlásáról szólnak. Felhívást közöl a „Népszabadság” és a „Népakarát” című kormánylapok bojkottjára, legalább is, amíg a Munkástanács, a Parasztszövetség, az Ifjúsági Szövetség és az Értelmiségi Tanács lapengedélyt nem kap, valamint közli a november 4-i nőtüntetésre szóló felhívást is. Obersovszky Gyula, Derzsi Sándor, D. Szabó Lajos, Szilvási Lajos, Gáli József, Abod László és **Eörsi István** Sebestyén Miklós munkástanács-tag lakásán, még december 1-én határozták el, hogy meg kell emlékezni a szovjet invázió egyhónapos évfordulójáról. A megemlékezés legcélszerűbb formájának a forradalomban elesett hozzátartozók emlékére rendezett nőtüntetést választották. A tervet előterjesztették a Központi Munkástanács következő ülésén, de az óvatosságból nem támogatta. A tüntetés szervezése azonban ennek ellenére is folytatódott.

Az „Élünk” 6. száma december 3-án 4–5000 példányban készült a Faluszínházban.²⁰ Az Obersovszky által írt „Magyar anyák! Magyar lányok, asszonyok! Most rajtatok a sor!” című vezércikk a tervezett december 4-i nőtüntetésről szól. Ezzel egyidőben 60000 példányban 3 különböző, a nőtüntetésre felhívó és 1000 példányban két különböző, orosz nyelvű röpcédula is készült.²¹ Az utóbbiak a szovjet katonákat arról igyekeznek meggyőzni, hogy nem igaz ügy érdekében, a forradalmárok ellen küldték őket harcolni Magyarországon. Ehhez kapcsolódik Gáli József cikke, az „Egy harapás alma” című, amely egy pesti srácról szól, aki büszkén visszautasítja az orosz katona által kínált almát. A katona a helyzetet megértve el-sírja magát. Az „Egy anya levele” című cikkében arról ír, hogy bármilyen keserű ez egy anya számára, a gyermekeknek, ha félelem nélkül akarnak élni, és hinni akarnak valamiben, el kell menniük nyugatra.

December 4-én 11 órakor több ezer nő vonult a Hősök terére, ahol virágokat és a forradalom zászlaját helyezték el az Ismeretlen Katona sírjára. A megmozdulást a karhatalom a szovjetek közreműködésével szétzavarta. Szintén 4-én, a délelőtti órákban Obersovszky utasítására a sokszorosítógépet Gyöngyösi Miklós segítségével és Bagó Gyula gépkocsijával a Faluszínházból felköltöztették a várbeli diákszálló épületébe. Itt készült el aznap éjszaka az „Élünk” 7. száma, kb. 1500–2000 példányban.²² A példányszám azért lett kisebb a szokásos-

nál, mert a sokszorosítógép elromlott. Obersovszky a „Válaszoltak az asszonyok” című vezércikkében a nőtüntetést méltatta, támadva egyben azokat az ügynököket, akik a rendre felszólító kormánypárti rölapokat szórtak a tömeg közé. Ugyanerről szól a lapszám másik két cikke is.

December 5-én Obersovszky Gyula elküldte Nyíri Sándor Mártonhegyi úti lakására Gönczi Ferencet és Lukács Józsefet, hogy nézzék meg hogyan lehetne ott biztonságosan megszervezni a sokszorosítást. Később Gönczi, Gyöngyösi és Lukács Bagó Gyula gépkocsiján megpróbálták a várból a stencilgépet átszállítani az új helyére, de útközben a szovjet katonák letartóztatták őket. Gáli József december 5-re már jórészt elkészítette az „Élünk” 8. számának kéziratát is, amelyet átadott Gönczi Ferencnek. Gönczi vallomása szerint a letartóztatása előtt megsemmisítette a kéziratot. A megsemmisítésnek azonban ellentmond egy fennmaradt és hiteles stencilezett 8. szám, amely ismeretlen körülmények között készült el.²³ Gálit és Pribelszkit minden esetre csak december 7-én este tartóztatták le. A 8. szám „Úr” című vezércikke Petőfi nyomán: „habár fölül a gálya és alul a víznek árja...” a népfelkelés crejéről szól, míg a „járókelők figyelmébe ajánlott írás szerint a járókelők lefogott embereket szabadítottak ki az „ávósok” fogságából a Múzeum és a Kecskeméti utcában.

Obersovszky Gyulát XII. 6-án, a saját lakásán tartóztatták le. Elbeszélése szerint: „Éjjel egy óra körül vettem a bátorságot magamnak, hogy hazamentem a Krecsány utca 26. szám alá, ahol egy művészház féleség, afféle művészkolónia volt. Sejttem is kicsoda, de valaki pilanatok alatt leadta a drótot, s már jöttek is értem a pribékek”.²⁴ A bírósági per koncepciózus volt. A lefogottakat önkényesen sorolták csoportokba, mégpedig úgy, hogy minden per vádlottai között keverten legyenek írók, értelmiségiek, illetve fegyveres ellenállók, az ellenálláshoz kapcsolódó „köztörvényes” vádakkal illetett személyek. A perben két író, három egyetemi hallgató és hat fizikai munkás szerepelt, akik közül hárman lopás miatt büntetett előéletűek voltak. Az Obersovszky-féle csoport más lefogott tagjait viszont, akiknek a szerepeltetése itt nem volt szükséges, más büntető ügyekhez kapcsolták. Az eljárás egyik célja nyilvánvalóan a rendszerre veszélyesnek tekintett írók, sőt az egész íróársadalom kompromittálása volt. A perben Tóth Ilonát, Gönczi Ferencet és Gyöngyösi Miklóst, valószínűleg megalapozatlanul egy Kollár nevű ÁVH-s meggyilkolásával vádolták meg és az írókat igyekeztek belekeverni az ügybe. Az elsőfokú ítélet azonban a kapcsolatot nem látta bizonyíthatónak. Miután azonban március 15-e (MUK) után az ellenállás utolsó reménye is kihunyt, a magabiztosabbá váló hatóság az izgatás vádját átminősítette „szocialista államrend megdöntésére irányuló szervezkedésre” és az írókat másodfokon kötél általi halálra ítélte. A hírre azonban megmozdult a nemzetközi íróársadalom. A Magyar Írók Szövetsége már az ítélet másnapján angol nyelvű kiáltványt tett közzé, amelyben tiltakozásra szólít fel. A felhívás és különböző egyéni mozgósító akciók következtében többek között Ernest Hemingway, Albert Camus, Louis Aragon, Tristan Tzara, Jean-Paul Sartre, Francois Mauriac és Pablo Picasso is felemelte a szavát. A nemzetközi tiltakozáson kívül talán annak is szerepe volt, hogy Gáli József barátja, Fejes Endre elment Bölöni Györgyhöz, aki rávette Kodály Zoltánt, hogy beszélje le Kádár Jánost a kivégzésről. Ugyanekkor Faludy György és Ignótus Bertrand Russellt kereste fel, aki felszólította Hruscsovot, hogy akadályozza meg az írók kivégzését, vagy lemond a Béke Világ Tanács elnökségéről. Hruscsov állítólag tényleg utasította Kádárt, mindenesetre a kivégzés elmaradt.²⁵

Az „Élünk” utóéletéhez tartozik, hogy december közepén a 2. számú Női Klinikán tevékenykedő „Bagoly” csoport tagjai: Csontos Erzsébet, Aczél András, Derzsi Sándor, akik már korábban is együttműködtek az „Élünk” terjesztésében, elhatározták, hogy újból megjelenítik a lapot. A letartóztatásban lévő Obersovszkyt próbálták menteni a hatóság előtt.²⁶ A terv megvalósulására nincs bizonyíték.

Végül 1957 márciusában, a forradalom újrakezdésének reményében, többek között Sipos Zsigmond és Bakosi Pál közreműködésével, szintén készültek röplapok az „Élünk” mintájára, „És Mégis Élünk” címmel.²⁷ Az utóbbiak azonban a helyesírási hibáktól hemzseggő primitív fogalmazásukkal már csak a címükben utaltak az előzményre.

Jegyzetek

- 1 „A magyarországi ellenforradalom 1956. október 23–november 4. Bp. V. József nádor tér 7.” Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 112.
- 2 Obersovszkynál tartott házkutatás során megtalálták „Kádár János három szózata” című gúnyíratot. *Az első*: „Elvtársak. Ezt kellett tennem, ezt tettem. Így kellett tennem: így tettem. Behoztam az oroszokat, hogy megszilárdítsam a magyar nép hatalmát. (...)” Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 176 (gévelt másolat), valamint Eörsi István két versét is. Feltehetően a november elején írt „Szóba se állj vele” és a „Kőbálvánnyá válva” című versekről lehet szó, de ezek jelenleg nem találhatók a múzeum gyűjteményében. A bíróság elrendelte, hogy az ítéletek jogerőre emelkedése után a bűnjelként szolgáló sokszorosított lapokat, mint értéktelen és szükségtelen iratokat meg kell semmisíteni. Szerencsére azonban ez nem történt meg maradéktalanul, mivel a bírósági ítélet 2 példányával együtt a röpiratok zöme, részben hiteles bírósági másolat formájában átkerült a múzeumba.
- 3 LUKÁCSY András: Felismerem-e Angyal Istvánt? Budapest, 1990. Angyal István saját kezű vallomásai. Szerk.: EÖRSI László Budapest, 1991.; EÖRSI László: A Tűzoltó utcai fegyveres csoport a forradalomban. Budapest, 1993. 1956 kézikönyve I–III. (kronológia, bibliográfia, megtorlás és emlékezés), Főszerk.: HEGEDŰS B. András. Budapest, 1996. III. köt. 141. old.; Budapesti Fővárosi Bíróság 1957. április 8-án kelt ítélete Tóth Ilona és társai ügyében (B. VII. 164/1957-46.) Ltsz.: Iratgy. 1957 / 274. 15–16. old. Az „Élünkre” vonatkozó adatok, ha más forrásmegjelölés nincs, ebből az iratból származnak.
4. a/ KIKKEL TÁRGYALTOK??? A KÁDÁR KORMÁNY megtéveszteni akarja a munkások forradalmi bizottságait, tanácsait, a magyar népet! (...), XI. 5. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 159. (gévelt bírósági másolat).
b–d / NEM!!! NEM akarunk szovjet tankokat látni Budapesten és az ország területén! (...), XI. 8. Hozzágépelve: HÍREK! 1. A ferencvárosi pályaudvaron, november 7-én este szovjet katonák felnyitották a lakosság részére érkezett, segítségként küldött vöröskeresztes csomagokat tartalmazó vagonokat, s a java élelmet elhordták. (...), XI. 8. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 157. (A röplapok aláírása: „Fegyveres Forradalmi Ifjúság és az Igazság” az Angyal István-féle és az Obersovszky-féle csoport együttműködésére utal.)
NEM!!! hozzágépelve: SZTRÁJKOT!!! Fegyveres Forradalmáraink a barikádokon harcoltak és harcolnak az óriási túlerővel szemben hazánk függetlenségéért, semlegességéért (...), XI. 9. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 158. 2. (gévelt bírósági másolatok).
e / FELHÍVÁS. Miután a jelenlegi kormány, Kádár János kormánya, a súlyos gazdasági és politikai helyzetből nem tudja az országot kivezetni, a fegyveres forradalmárok a következő javaslatot terjesztik tárgyalási alapul a kormány elé. (...), XI. 12. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 178. (eredeti indigóval gévelt röplap + bírósági másolat).
f / NEM ALKUSZUK: NEM PAROLÁZUNK! Tüntettünk október 23-án, elfoglaltuk a rádiót, miénk volt a Corvin mozi, Miskolc, Győr, Dunapentele, Csepel. (...), XI. 12. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 137. 2. (eredeti stencilezett).
g / KIS POLITIKAI LEXIKON. NÉPSZABADÁG: IJEDJ MEG A FORRADALOMTÓL? EJTSZ FOGSÁGBA AZT A KORMÁNYT MELY MÁR GYŐZTESNEK NYIL-

VÁNÍTOTTA A FORRADALMAT (...), XI. 15. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 195. 3. (eredeti stencilezett).

h / MEGVÉDJÜK A FORRADALMAT!!!! MINT MINDEN FORRADALOMBAN, A MIÉNKBEN IS MEGKÍSÉRELTE NÉHÁNY CSIRKEFOGÓ ÉS ZAVAROSBAN HALÁSZÓ, MEG A NAGYHANGÚAK, és AKARNOKOK, HOGY A MAGUK SZÁMÁRA KIKAPARJÁK A GESZTENYÉT (...), XI. 15. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 194. (gévelt másolat, amely a korabeli kézírásos glossza szerint az „Élünk” kiadása volt”, de ez nyilvánvalóan pontatlan megjegyzés, mivel az „Élünk” ekkor még nem létezett.).

i / MÁR CSAK TI!!!!!! OROSZOK! SZOVJET KATONÁK ÉS TISZTEK! Forradalmunkat már a Kádár kormány is elismerte, amelyik titeket ellenünk behívott az országba!, D.n. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 186. (orosz nyelvű röpcédula magyarra fordított, gévelt bíróság másolata).

5 Angyal letartóztatásának közvetlen oka az volt, hogy megtalálták nála az előző nap készített „Megvédjük a forradalmat” c. rölapot. I.m. 4. jegyz. „h”.

6 a / MÉLTÓ A GYÜLÖLETRE (...), XI. 9. Ltsz.: Röplapgy. 65. 89. (eredeti stencilezett vers).

b / HAZÁNK DOLGOZÓ NÉPE, MAGYAR TESTVÉREINK. A szovjet megszálló csapatok a Kádár-kormány által félrevezetett szovjet parancsnokok utasítására rommá lőtték fővárosunk munkásnegyedeit. (...), XI. 15. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 202. (indigóval gévelt „A Felkelő Forradalmi Ifjúság” aláírással).

c / NEM! NEM! NEM! NEM! NEM! NEM! NEM! NEM vagyunk fasiszták! Nem akarjuk visszaállítani a kapitalizmust! (...) XI. 16. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 201. (gévelt másolat „Forradalmi Egyetemi Ifjúság” aláírással).

d-e / Igaz-Nem igaz. NEM IGAZ, hogy a fővárosi üzemekben felvették a munkát. (...), XI. 19. Hozzágépelve: IGY BÁNJ VELÜK!!! Ha megszólít, csak ennyit felelj: Ruszki, menj haza! (...), XI. 19. Ltsz.: Röplapgy. 1958 / 318. (indigóval gévelt eredeti a kiragasztás nyomaival).

f / EGYSEGGEK A GYŐZELEMÉRT! Válságos időket élünk, a szabadságért felkelt nép fegyverét elnémította a sztálinista imperializmus túlereje. (...), XI. 19. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 213. (indigóval gévelt eredeti a kiragasztás nyomaival).

g / MAGYAR POLGÁROK, KATONÁK, TISZTEK. A forradalmi ifjúság hozzátok üzen. Ne higgyetek a kormány hazug szólmainak. (...), XI. 24. Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 183. (gévelt másolat).

7 1956 enciklopédiája. A magyar forradalom és szabadságharc 1956. X. 6–december 12. CD-ROM Bp. 1999. A CD-n tévesen szerepel Obersovszky első fokú ítélete (4 év).

8 LUKÁCSY 1990. 203. old. i.m. 2. jegyz.

9 Obersovszky Gyula emlékezete és szóbeli közlése szerint ezek valószínűleg „A Forradalmi Ifjúság” aláírású rölapok voltak. Hasonló aláírással több rölapot őriz a gyűjtemény, de mivel ezt az aláírást mások is használták ezekről nem állítható biztosan, hogy Obersovszkyékhoz kapcsolódik.

10 A hős kórház templom lesz a hálás szíveknek. (Pósa Zoltán interjúja Obersovszky Gyulával) In: Demokrata 1999. X. 21. 42–43.

11 Élünk! A magyar forradalom lapja I. évf. 1. szám, Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 187. (3 lap gévelt indigós bírósági másolat)

12 Élünk! A magyar forradalom lapja I. évf. 2. szám, Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 188. 1–2. (1 leveles 2 oldalas eredeti (kék) stencil, illetve tintával kiegészített gévelt (bírósági) másolat az újságlap első oldaláról)

13 Demokrata i. m. 11. Jegyz.

- 14 Élünk! A magyar forradalom lapja I. évf. 3. szám, Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 189. (2 lap gépelt indigós bírósági másolat).
- 15 Élünk! A magyar forradalom lapja I. évf. 4. szám, Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 190. (2 lap gépelt indigós bírósági másolat).
- 16 Ltsz.: Iratgy. 1957 / 126.
- 17 Nyilatkozat. (Javaslat) A Magyar Ifjúság legfontosabb szervezeteinek ideiglenesen választott megbízottai, akik az ifjúság döntő többségét képviselik, megerősítjük az ifjúságnak a forradalomban létrejött szervezetét. (...), XI. 29. Ltsz.: Röplapgy. 1958 / 300.
- 18 Jelszavunk: A PARASZTEGYSEG! Ennek mielőbbi sikeres megvalósítása érdekében az ország összes mezővárosaiban és falujában meg kell szervezni a paraszttanácsokat. (...) Ltsz.: Röplapgy. 1957/ 190. (gépelt bírósági másolat).
- 19 Élünk különkiadás A „MAGYAR FORRADALMI IFJÚSÁG LAPJA”, Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 193. 1-2. (2 lap gépelt indigós bírósági másolat)., 1958 / 549. (1 leveles 2 oldalas eredeti stencil).
- 20 Élünk! A magyar forradalom lapja, I. évf. 6. szám, Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 191. (2 lap gépelt indigós másolat), 68. 125. (1 leveles, 2 oldalas eredeti stencil).
- 21 MAGYAR ASSZONYOK, LÁNYOK! ANYÁK! Gyönyörű forradalmunkat fasizmusnak, ellenforradalomnak bélyegzi meg a kormány. (...), DRÁGA ÉDESANYÁK, ASSZONYOK, LÁNYOK! A budapesti utcákon, tereken friss fakeresztes sírok. Hőseink sírjai. (...) MAGYAR ANYÁK! MAGYAR LÁNYOK! ASSZONYOK! December negyedikén emlékezzünk hősi halottainkra, akiknek vérént ontotta a gyilkos golyó, s akiket romok alá temettek a leomló falak. (...) Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 196., és 1957 / 166 (gépelt indigós bírósági másolat és eredeti stencilezett röpcédulák) Az orosz nyelvű röpcédulák nem azonosíthatóak egyértelműen. Egyikük szövegében talán azonos „A Forradalmi Magyar Ifjúság” aláírású és „Orosz Barátaink! NE LÖJJETEK!” című röplappal. „Beesaptak benneteket. Nem ellenforradalmárok, hanem forradalmárok ellen harcoltok. (...)” Ltsz.: Röplapgy. 1958 / 341 (eredeti stencil, de létezik nyomtatott változatban is).
- 22 Élünk! A magyar forradalom lapja, I. évf. 7. szám, Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 192. (2 lapos gépelt indigós bírósági másolat).
- 23 Élünk! A magyar forradalom lapja, I. évf. 8. szám (fénymásolat az OSZK tulajdonában lévő eredeti stencilezett újságlapról).
- 24 Demokrata i. m. 11. jegyz. A per elindítása idején (1957. január második fele) röplapokat is terjesztettek Obersovszky érdekében: „Munkások! Parasztok! Ifjúság! Magyarország dolgozó népe! Tiltakozzatok az „IGAZSÁG” című lap szerkesztőjének letartóztatása ellen! Ne engedjétek, hogy forradalmi lapunk emlékét bemocskolják! (...)”.
- 25 STANDEISKY Éva: Az írók és a hatalom 1956–1963. Bp. 1996. 267–68.; LUKÁCSY 1990. 204. old. i. m. 2. Jegyz.; Demokrata i. m. 11. jegyz.
- 26 A Budapesti Fővárosi Bíróság Népbírószági Tanácsának Péch Géza és 15 társa ellen 1956 X. 4-én hozott ítélete (Nb. XI. 3676/1957) 36. old. Ltsz.: Iratgy. 1957 / 273.
- 27 ÉS MÉGIS ÉLÜNK! Ltsz.: Röplapgy. 1957 / 172–173. A Budapesti Fővárosi Bíróság gyorsított külön tanácsának (Gys. XI. 2378/1957-3 sz.) 1957. június 21.-én Sipos Zsigmond és 6 társa ellen hozott ítélete. Ltsz.: Iratgy. 1957 / 173. 21. old.